

ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКИ ИЗМЕРЕНИЯ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ И ПРИНОСЪТ НА БЪЛГАРИЯ ЗА УКРЕПВАНЕ НА СИГУРНОСТТА В РЕГИОНА СЛЕД 2015 ГОДИНА

Динамиката на стратегическата среда за сигурност през последното десетилетие изисква от нас да оценим реалистично настъпилите промени в нея и да адаптираме системата за национална сигурност и отбрана, така че да отговорим адекватно на съвременните рискове и заплахи. Тези изменения в стратегическата среда са достатъчно сериозни, за да бъдат взети предвид в процесите на планиране, изграждане и развитие на отбранителните способности. Днес рисковете и заплахите се характеризират с все по-нарастваща трансграничност, поставяйки на изпитание националните системи за сигурност.

Изпълнената с динамика стратегическа среда за сигурност и стратегическото място на България в периферията на евроатлантическото пространство, очертават важната роля и предизвикателство пред България да съхранява и развива националните способности в областта на сигурността и отбраната, както и да изпълнява поетите съюзни ангажименти за принос към Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС и участие в програми и инициативи на НАТО.

Един от принципите на политиката ни за национална сигурност е неделимостта на националната сигурност от сигурността на НАТО и ЕС. Важни национални интереси са запазването на суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията; ефективно функциониране на българските институции заедно с тези на ЕС и НАТО за постигане на колективна сигурност и подобряване на нейното състояние чрез развитие на оперативната съвместимост; поддържане на добросъседски отношения и осигуряване на регионална сигурност и стабилност. По въпросите на сигурността, тежестта на отделните държави намалява и се засилва ролята на международните организации – ООН, НАТО, ЕС, ОССЕ и други, а неправителствените организации ще играят все по-важна роля.

България се стреми към намирането на оптимален баланс между националните отговорности на страната, като поддържа висока степен на готовност на военните и политически способности за защита на националната сигурност, съюзническите ангажименти към НАТО и ЕС, както и към регионално сътрудничество и активно участие в политиките и механизмите за сигурност в Черноморския регион. Вече изграденото сътрудничество и доверие между държавите от Югоизточна Европа и постигнатите реални резултати, като охрана на въздушното пространство, логистика и военно-морско сътрудничество, е добра основа върху която да се надгражда след 2015 година и по линията на интелигентната отбрана.

Икономическата криза и съвременната среда на сигурност налагат промяна в подхода към изграждане на отбранителни способности.

В търсене на начини за преодоляване на предизвикателствата се анонсират различни политически подходи като инициативата на ЕС за „Обединяване и споделяне” (Pooling and sharing, 2010 г.) в областта на способностите и в подкрепа на Общата политика за сигурност и отбрана. В контекста на новите предизвикателства

НАТО и ЕС постигнаха безпрецедентно ниво на сътрудничество развиващо се в посока придобиването на способности.

Инициативата „Интелигентна отбрана“ (Smart Defence, 2011 г.), анонсирана от Генералния секретар на НАТО, открива нови хоризонти на стратегическата култура, които заедно да се достигнат, предвижда промяна в начина и стила на работа и е платформа за бъдещо сътрудничество.

Целта на този подход е да обедини политическите усилия на страните членки на НАТО в търсенето на възможности за повишаване на ефективността и ефикасността на военните способности на Алианса при едновременно постигане на икономии на ресурси и развитие на ключови високотехнологични способности, гарантиращи запазването на преимуществото пред евентуални бъдещи противници.

Интелигентната отбрана се състои от три ключови компонента:

- приоритизация – доближаване на националните приоритети и способности до възможностите и целите на НАТО чрез процеса на планиране на отбраната;
- специализация – чрез избор на области от отделни страни или групи държави, но в процеса на колективното планиране;
- многонационално сътрудничество – обединяване на военни способности от страна на съюзниците, за да се генерират икономии от мащаба на проекта и да се подобри оперативната съвместимост.

Ключовите способности, върху които се фокусират дейностите в контекста на интелигентната отбрана включват противоракетна отбрана, разузнаване и наблюдение, готовност, обучение и подготовка, ефективно въздействие и защита на силите.

Чрез трите си концептуални компонента, инициативата предлага нови начини за изграждане и развитие на способности, които страните не могат да си позволят да развият индивидуално. България е за гарантиран и улеснен достъп до колективни и многонационално притежавани способности. Нашите аргументи са за прилагане на фундаменталния принцип, на който е създадена и функционира НАТО – принципът за солидарност и споделянето на отговорността и тежестите между съюзниците.

За инициативата „Интелигентната отбрана“ на НАТО българската държава декларира категорична подкрепа и заявява интерес за участие в шест многонационални проекта от групата проекти с най-висок приоритет: „Роля на жените на ръководни длъжности в сигурността и отбраната“, „Обучение във виртуална бойна среда“, „Център за компетенции“, „Индивидуално обучение и подготовка“, „Участие с модулни групи за осигуряване развърщането на предни авиобази“ (Италия), „Многонационален щаб в Улм (Германия)“.

За Въоръжените сили на Република България е необходимо да бъдат определени направленията и конкретните форми за принос към развитието на способности в контекста на интелигентната отбрана. Носител на перспективен потенциал за съвместно сътрудничество са всички проекти, свързани със: симулациите и подготовката на личния състав от въоръжените сили и гражданско-военно взаимодействие за реагиране при кризи, ИТ модернизация, киберотбрана, мрежа за бъдещи мисии, съвместно разузнаване и наблюдение, съюзна противовъздушна и противоракетна отбрана, морска система за управление и други.

Участието на България в инициативата „Интелигентна отбрана“ е ключово както за успешната модернизация на Въоръжените сили, така и за позиционирането на страната в технологичното развитие на бъдещето.

Днешните инициативи са стъпки към мащабен политически проект, който ще спомогне не само за укрепването на доверието и сигурността в региона, но най-вече за утвърждаването му като генератор на сигурност.

Лидерите на НАТО подчертават важноста на някои области от потенциални проблеми, за които ще се търсят решения чрез регионални подходи за: уеднаквяване на стратегическата култура; формиране на широка обществена подкрепа и доверие към съвместните проекти; хармонизиране на правната база; прозрачността като мощен инструмент за превенция и противодействие на корупционните нагласи.

Паралелно с извършваните вътрешни промени, в системата продължава и се разширява активното международно сътрудничество на военно-образователните институции. Министерството на отбраната залага много на това сътрудничество, защото то е средство, от една страна, за постигане на повече отвореност, сравнимост и конкурентоспособност на учебните ни заведения, а от друга, за подобряване на оперативната съвместимост и за формиране на обща военна култура в рамките на НАТО и ЕС.

Българските въоръжени сили ще продължат да изпълняват успешно поетите към НАТО и ЕС задължения за споделено участие в мисии и операции, придобивайки изключителен опит на стратегическо, оперативно и тактическо ниво. Участието ни в операции и мисии допринася за издигане на международния престиж на страната ни, за придобиване на ценен опит на специалистите в многонационална среда, за развитие на способностите на военнослужещите, за повишаване на съзнанието и чувството за споделена отговорност. Споделяйки своя опит в мисии и операции и участие в структурите на НАТО и ЕС, чрез своето „интегрирано мислене” специалистите биха могли да дадат своя принос с идеи, виждания и предложения за разработване на конкретни стъпки за развитието на сектора за сигурност в България.

Интелигентната отбрана означава нова култура на сътрудничество. Затова е необходимо ново стратегическо мислене и дългосрочен политически ангажимент.

Изграждането на интегриран модел на система за национална сигурност, основаващ се на балансираните способности в съответствие със стандарти, методики и структури, отговарящи на опита и постиженията на нашите съюзнически държави от НАТО и ЕС, гарантиращ националната и колективната сигурност ни осигурява надеждно планиране и провеждане на национално отговорна политика за сигурност и отбрана.

Размиването на традиционно установените граници между вътрешна и външна сигурност в условията на глобализацията и нарастващата взаимна зависимост налагат следването на стратегически подход към националната сигурност, обединяващ в едно всички нейни аспекти. Това изисква да се постави акцент върху активното взаимодействие между всички институции, имащи отношение към сигурността. Необходимо е политиките и обществото като цяло да осъзнаят важната роля, която България играе в евроатлантическата система за сигурност и да създадат необходимия политически, военен и обществен капацитет за тази роля.